

Pārveidojoša mācīšanās mediju izglītībā

Alnis Stakle

Rīgas Stradiņa universitāte, Komunikācijas studiju katedra, Latvija

Indivīda nozīmju struktūru pārveidošana mediju izglītības procesā palīdz indivīdam atklāt jaunas iespējas jaunām lomām, attiecībām un darbībām. Šādā pārveidojošā mācīšanās procesā indivīds balstās uz secīgām pašiemācītām darbībām, lai apgūtu sevis pārveidošanai nepieciešamās zināšanas un prasmes. Pārveidojoša mācīšanās nebeidzas ar jaunu zināšanu un prasmju apgūšanu, bet ir sākums, lai indivīds sāktu būvēt jaunas attiecības, kas balstās viņa pārveidotajās nozīmju struktūrās. Tādējādi indivīds tiek iesaistīts jaunos attiecību tīkļos, kuru dalībnieki arī ir pieredzējuši līdzīgu pārveidojošu mācīšanās procesu. Šādā veidā attiecību tīkļojumi ir ne tikai rezultāts pārveidojošam mācīšanās procesam, bet arī vieta, kas ar savu sociālo vidi potenciāli var veicināt citus indivīdus iesaistīties pārveidojošā mācīšanās procesā. Visnozīmīgākā mācīšanās procesa daļa norit komunikācijā, kas sevī ietver problēmu identificēšanu, vērtību, pieņemumu un sajūtu kritisku izvērtēšanu, problēmu pamatojumu testēšanu, pieņemot konsensā balstītus lēmumus.

Pētījuma ietvaros ir aktualizēta pārveidojošas mācīšanās izpausme mediju izglītībā. Pārveidojošas mācīšanās teorija tiek balstīta pieņēmumos, ka visiem cilvēkiem piemīt skatījumi, kas balstās uzskatos, pieredzēs, vērtībās un izpratnēs par ārpusķermeņa esošajam vidēm un personīgo lomu tajās. Katrs indivīds rada nozīmes no pieredzes, ko viņš/-a ir ieguvuši dzīves laikā un nav fundamentāli svarīgākas cilvēka vajadzības, kā saprast savu pieredzi.

Pārveidojoša mācīšanās ir saistīta ar jēgpilnām izmaiņām indivīda nozīmju struktūrās psiholoģiskajā (indivīda sevis izpratne), pārliecību (indivīda uzskatu sistēmas) un uzvedības (indivīda dzīves stils) dimensijās. Pārveidojoša mācīšanās praktiski var tikt īstenota, iekļaujot studiju procesā vadītu vizualizācijas tēlainību, kas fokusējas uz simbolu un metaforu izmantošanu, tādējādi veicinot izpratni par apgūstamo jautājumu. Pārveidojoša mācīšanās mediju izglītībā ir veids, kā nozīmju struktūras, ko indivīds ir ieguvis dzīves laikā, tiek pārveidotas, balstoties pārveidojošas mācīšanās astoņos pamataspektos: dialoga konteksts, identitāte un viedoklis, piederība, nesaskaņa un konflikts, saistīti notikumi un dekonstrukcijas, refleksija, darbība un radišana, pašizvērtējums un refleksīvas prakses un mācīšanās pārveide.